

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. М.І. ПИРОГОВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор ЗВО з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Інна АНДРУШКО

30 серпня 2025 року

**БК 5.6. ПРОФІЛАКТИКА СЕЗОННИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ТА ЗАХВОРЮВАНЬ,
ЯКІ РЕГУЛЮЮТЬСЯ МІЖНАРОДНИМИ МЕДИКО-СОЦІАЛЬНИМИ
ПРАВИЛАМИ**

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
з підготовки доктора філософії
на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти
галузі знань I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
(шифр і назва галузі знань)
Спеціальності I2 Медицина
(код і найменування спеціальності)

2025 рік

Робоча програма з дисципліни «Профілактика сезонних захворювань та захворювань, які регулюються міжнародними медико-соціальними правилами» з підготовки доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, галузі знань I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення Спеціальності I2 Медицина

„28” серпня 2025 року – 16 с..

Розробники:

зав.кафедрою, к.мед.н., доцент ЗВО Ольга БРАТКОВА

к.біол.н., доцент ЗВО Інна ДРЕЖЕНКОВА

Робоча програма обговорена на засіданні **кафедри загальної гігієни та екології**

Протокол від 29 серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри загальної гігієни та екології

(доц. ЗВО Ольга БРАТКОВА)

28 серпня 2025 року

Схвалено методичною радою медико-теоретичних дисциплін Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова за напрямом підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти у галузі знань I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

Протокол №1 від 30 серпня 2025 року

Голова

(проф. ЗВО Олександр ОЧЕРЕДЬКО)

30 серпня 2025 року

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Профілактика сезонних захворювань та захворювань, які регулюються міжнародними медико-соціальними правилами» складена на основі:

освітньо-наукової програми «Медицина» підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітньої кваліфікації «Доктор філософії за спеціальністю І2 Медицина», галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» спеціальності І2 «Медицина» у ВНМУ ім. М.І. Пирогова;

навчального плану для спеціальності І2 «Медицина» на 2025-2026 навчальний рік;

чинного положення про організацію освітнього процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова;

примірної програми навчальної дисципліни «Профілактика сезонних захворювань та захворювань, які регулюються міжнародними медико-соціальними правилами» підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітньої кваліфікації «Доктор філософії за спеціальністю І2 Медицина», галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» спеціальності І2 «Медицина».

1. Опис навчальної дисципліни (анотація)

Освітньо-науковий рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення (Закон України «Про вищу освіту», 2014).

Програма є частиною освітньої програми підготовки докторів філософії в рамках професійної спеціалізації, і розрахована на 1,5 кредитів, які засвоюються протягом 1 року.

Статус навчальної дисципліни: вибіркова

Предметом вивчення даного курсу є вивчення закономірності впливу сезонних захворювань та захворювань, які регулюються міжнародними медико-соціальними правилами на організм людини та громадське здоров'я та здоров'я населення та його окремих груп з метою обґрунтування гігієнічних нормативів, санітарних норм і правил та профілактичних заходів, реалізація яких забезпечує оптимальні умови для життєдіяльності, збереження та зміцнення здоров'я та попередження захворювань.

Міждисциплінарні зв'язки: відповідно до навчального плану, вивчення навчальної дисципліни “Профілактика сезонних захворювань та захворювань, які регулюються міжнародними медико-соціальними правилами” здійснюється, коли аспірантом набуті відповідні знання з основних базових дисциплін на II рівні вищої освіти, а також дисциплін: історія філософії, як методологічна основа розвитку науки та цивілізації, англійська мова у науково-медичному спілкуванні, медична етика та деонтологія, Культура мови лікаря: термінологічний аспект, публікаційна активність та наукометричні бази даних, біоетичні та медико-правові основи наукових досліджень, з якими інтегрується програма. У свою чергу, навчальна дисципліна “Профілактика сезонних захворювань та захворювань, які регулюються міжнародними медико-соціальними правилами” формує засади поглибленого вивчення аспірантом наступних дисциплін: соціальна медицина та організація охорони здоров'я, громадське здоров'я, медична біологія, нормальна анатомія, гістологія, нормальна фізіологія, патологічна фізіологія, патологічна анатомія, токсикологія, внутрішні хвороби, алергологія, інфекційні захворювання, мікробіологія, екологія й інтегрується з цими дисциплінами.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою навчальної дисципліни “Профілактика сезонних захворювань та

захворювань, які регулюються міжнародними медико-соціальними правилами,” як навчальної дисципліни в системі медичних знань є розвиток у лікаря гігієнічного мислення, отримання навичок оцінки факторів навколишнього середовища та епідемічний процес при різних групах інфекційних захворювань, які призводять до розвитку сезонних захворювань та захворювань, які регулюються міжнародними медико-соціальними правилами, оцінити їх негативний вплив на організм людини, та одержання знань і умінь про наслідки їх негативного впливу на здоров'я людини, поняття біобезпеки як стану захищеності популяції від біологічних загроз, а також розробки профілактичних заходів запобігання виникненню цих захворювань та негативних зрушень у стані здоров'я людини. Разом з тим основна мета предмету як медичної науки – збереження та зміцнення здоров'я людини, шляхом запобігання сезонних захворювань та захворювань, які регулюються міжнародними медико-соціальними правилами.

2.2. До основних завдань навчальної дисципліни слід віднести:

- вивчення природних факторів навколишнього середовища і соціальних умов, що спричиняють розвиток сезонних захворювань та захворювань, які регулюються міжнародними медико-соціальними правилами та їх вплив на здоров'я людини;
- вивчення закономірностей впливу факторів і умов навколишнього середовища на організм людини та суспільне здоров'я;
- наукове обґрунтування і розробка гігієнічних нормативів, санітарних норм і правил, профілактичних заходів, що сприяють максимальному запобіганню, усуненню або обмеженню до безпечних рівнів несприятливих впливів;
- запровадження у практику роботи закладів та установ охорони здоров'я гігієнічних рекомендацій, санітарних норм і правил, що розроблені та науково-обґрунтовані, перевірки їх ефективності та удосконалення.
- прогнозування санітарної ситуації на ближню та віддалену перспективу.
- визначати прогноз, проводити первинну та вторинну профілактику при алергічних захворюваннях та захворювань, які регулюються міжнародними медико-соціальними правилами ;

2.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної діяльності, проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до підвищення професійної кваліфікації.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати ідеї.

ЗК 5. Здатність до спілкування у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (Фахові, предметні) компетентності (СК):

ФК1. Здатність до розуміння предметної області за обраним науковим напрямом та освітньою діяльністю.

ФК2. Здатність виявляти потребу в додаткових знаннях у сфері медицини та за напрямком наукових досліджень, генерувати наукові гіпотези.

ФК4. Здатність обирати методи та кінцеві точки дослідження відповідно до цілей та завдань наукового проекту.

ФК6. Здатність інтерпретувати результати наукових досліджень, проводити їх коректний аналіз та

узагальнення.

ФК7. Здатність до впровадження нових знань (наукових даних) в науку, освіту та інші сектори суспільства.

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

ПРН 1. Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівня, самореалізації.

ПРН 2. Інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій.

ПРН 3. Виявляти невіршені проблеми у предметній області, формулювати питання та визначати шляхи їх рішення.

ПРН 7. Пояснювати принципи, специфічність та чутливість методів дослідження, інформативність обраних показників.

ПРН 8. Володіти, вдосконалювати та впроваджувати нові методи дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності.

ПРН 9. Аналізувати результати наукових досліджень, використовувати методи статистичного дослідження.

ПРН 10. Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільне життя.

ПРН 15. Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами; дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

Результати навчання

Після успішного завершення курсу аспірант медичного профілю має володіти як фундаментальними теоретичними знаннями на стику аеробіології та епідеміології, так і практичними навичками для проведення наукових досліджень та клінічної/профілактичної роботи.

Аспірант повинен ЗНАТИ:

1. Фізико-хімічні властивості біоаерозолів та механізми їх впливу на слизові оболонки людини.
2. Таксономію та календар пилкування основних груп алергенних дерев (береза, вільха, ліщина та ін.).
3. Морфологічні ознаки пилкових зерен злакових трав (тимофіївка, тонконіг, грястиця), що визначають їх алергенність.
4. Біологічні особливості бур'янів (амброзія, полин, лобода) та тривалість їх сезону палінації в різних регіонах України.
5. Класифікацію мікоалергенів (*Alternaria*, *Cladosporium* та ін.) та умови їх масового поширення у повітрі.
6. Молекулярну структуру головних (major) алергенів та концепцію пан-алергенів (профіліни, полкальцини).
7. Механізми перехресної реактивності між різними ботанічними родинками.
8. Патогенез орального алергічного синдрому, зумовленого пилково-харчовими перехрестами.
9. Методологію роботи палінологічних пасток (принципи волюметричного аналізу повітря).
10. Алгоритми роботи e-health сервісів для алергопрогнозування та персоналізованого моніторингу симптомів.
11. Юридичну структуру ММСП-2005 та зобов'язання держави щодо міжнародної медико-санітарної безпеки.
12. Класифікацію інфекційних подій, які потребують негайного повідомлення до ВООЗ.
13. Епідеміологію та патогенез хвороб «першої групи» (холера, чума, вірусні геморагічні гарячки).

14. Клінічні ознаки та протоколи діагностики лихоманки Західного Нілу та лихоманки Ебола.
15. Глобальну стратегію елімінації поліомієліту та сучасні ризики його поширення.
16. Генетичну мінливість вірусів грипу (антигенний дрейф та шифт) у контексті пандемічних загроз.
17. Критерії визначення важкого гострого респіраторного синдрому (SARS) та методи диференційної діагностики.
18. Принципи біобезпеки та біозахисту (Biorisk management) при роботі з патогенами міжнародного значення.
19. Еволюцію штамів COVID-19 та особливості постковідного синдрому в контексті громадського здоров'я.
20. Етичні аспекти обмеження прав людини під час введення карантинних заходів міжнародного значення.

повинен ВМІТИ:

1. Ідентифікувати під мікроскопом основні типи пилкових зерен (дерева, трави, бур'яни), характерні для України.
2. Аналізувати палінологічні звіти та корелювати концентрацію пилку з клінічними проявами у пацієнтів.
3. Складати індивідуальні графіки профілактики для пацієнтів на основі календаря пилкування.
4. Інтерпретувати результати молекулярної алергодіагностики (Component-resolved diagnostics — CRD).
5. Визначати ризики перехресних реакцій та формувати рекомендації щодо елімінаційної дієти.
6. Користуватися цифровими інструментами (Pollen App, системи алергомоніторингу) для наукового збору даних.
7. Проводити диференційну діагностику між сезонним алергічним ринітом та вірусними респіраторними інфекціями.
8. Розробляти алгоритми неспецифічної профілактики (використання бар'єрних засобів, фільтрація повітря).
9. Оцінювати подію за схемою Додатку 2 ММСП (алгоритм прийняття рішення про загрозу міжнародного рівня).
10. Заповнювати облікові форми екстреного повідомлення про виявлення особливо небезпечних захворювань.
11. Планувати заходи первинної профілактики при підозрі на завезення екзотичних геморагічних лихоманок.
12. Оцінювати ефективність засобів індивідуального захисту (ЗІЗ) різних рівнів безпеки.
13. Організовувати епідеміологічне розслідування випадку захворювання, що має міжнародне значення.
14. Аналізувати рівень популяційного імунітету до вакцинованих хвороб (поліомієліт, грип).
15. Розробляти стратегії комунікації ризиків для населення під час спалахів сезонних та особливо небезпечних інфекцій.
16. Проводити критичний аналіз наукової літератури щодо нових методів лікування COVID-19 та інших пандемічних загроз.
17. Оцінювати вплив кліматичних змін на зміщення сезонів алергії та розширення ареалів переносників (комарів, кліщів).
18. Використовувати статистичні методи для оцінки кореляції між екологічними факторами та захворюваністю.
19. Розробляти протоколи наукового дослідження в галузі профілактичної медицини та алергології.
20. Формулювати пропозиції щодо вдосконалення регіональних програм захисту населення від біологічних загроз.

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Програма вивчення дисципліни включає 1 модуль, до складу якого входить 1 змістовий модуль

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 45 годин – 1,5 кредита ЄКТС.

Модуль 1: 45 годин, 1,5 кредита

Опис навчального плану з дисципліни

Структура навчальної дисципліни	Кількість годин		СР	Рік навчання	Вид контролю	
	Всього годин/ кредитів ЄКТС	Аудиторних				
		Лекцій				Практичних
	45 годин/ 1,5 кредита	10	10	25	1	
Модуль 1 Профілактика сезонних захворювань та захворювань, які регулюються міжнародними медико-соціальними правилами 1 змістовий модуль	45 годин/ 1,5 кредита	10	10	25	1	ПК-залік

Примітка: 1 кредит ЄКТС становить 30 академічних годин. Аудиторне навантаження становить 66,6%, СРС – 33,3%.

Модуль 1. Профілактика сезонних захворювань та захворювань, які регулюються міжнародними медико-соціальними правилами

Змістовий модуль 1. Профілактика сезонних захворювань та захворювань, які регулюються міжнародними медико-соціальними правилами

Тема 1. Чинники сезонних алергічних захворювань, їх типи, періодичність, їх зміни у часі та фактори, що ці зміни обумовлюють. Основні групи сезонних алергенів довікля.

Тема 2. Особливості географічного поширення, прояви, перехресні реакції, сучасні можливості діагностики та профілактика сезонних алергічних захворювань. Алергопрогноз та інші e-health сервіси, сучасний стан та перспективи розвитку.

Тема 3. Основні групи сезонних алергенів довікля. Алергени дерев, їх групи, морфологічні особливості. Алергени злаків, їх морфологічні особливості. Алергени бур'янів їх групи, особливості морфології та сезонність. Алергени грибів, їх групи, особливості поширення та впливу на організм сенсibiliзованих осіб.

Тема 4. Перехресна реактивність пилоквих та харчових алергенів. Причини виникнення, методи діагностики, профілактика.

Тема 5. Особливо небезпечні інфекції та події, що становлять надзвичайну ситуацію в галузі охорони здоров'я: сучасні стратегії діагностики, клінічного ведення та профілактики. Комплексний підхід до контролю висококонтagioзних захворювань та вірусних геморагічних лихоманок у сучасних умовах

Тема 6. Захворювання, будь-яка подія за участю яких завжди оцінюється як надзвичайна

(холера, чума, геморагічна лихоманка Ебола, геморагічна лихоманка Марбург, лихоманка Ласса, лихоманка Західного Нілу): актуальні проблеми діагностики, перебігу та профілактики

Тема 7. Захворювання, випадки виникнення яких можуть мати серйозний вплив на здоров'я населення (натуральна віспа, поліомієліт, високопатогенний пташиний грип, важкий гострий респираторний синдром): актуальні проблеми діагностики, перебігу та профілактики

Тема 8. Актуальні аспекти діагностики та профілактики COVID-19 та інших особливо небезпечних інфекцій, що становлять міжнародну загрозу.

Тема 9. Організація системи інфекційного контролю та біобезпеки в закладах охорони здоров'я - алгоритми роботи та стандарти захисту персоналу в осередках особливо небезпечних інфекцій. Профілактика поширення особливо небезпечних інфекцій і міжнародні медико-санітарні правила.

4. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Всього	Кількість годин		
			л	п	ср
Модуль 1. «Профілактика сезонних захворювань та захворювань, які регулюються міжнародними медико-соціальними правилами»					
Змістовий модуль 1. «Профілактика сезонних захворювань та захворювань, які регулюються міжнародними медико-соціальними правилами»					
1.	Тема 1. Чинники сезонних алергічних захворювань, їх типи, періодичність, їх зміни у часі та фактори, що ці зміни обумовлюють. Основні групи сезонних алергенів довкілля.	4	2		2
2.	Тема 2. Особливості географічного поширення, прояви, перехресні реакції, сучасні можливості діагностики та профілактика сезонних алергічних захворювань. Алергопрогноз та інші e-health сервіси, сучасний стан та перспективи розвитку.	6	2	2	2
3.	Тема 3. Основні групи сезонних алергенів довкілля. Алергени дерев, їх групи, морфологічні особливості. Алергени злаків, їх морфологічні особливості. Алергени бур'янів їх групи, особливості морфології та сезонність. Алергени грибів, їх групи, особливості поширення та впливу на організм сенсibiliзованих осіб. СР Перехресна реактивність пилоквих та харчових алергенів. Причини виникнення, методи діагностики, профілактика.	12		2	10
4.	Тема 4. Особливо небезпечні інфекції та події, що становлять надзвичайну ситуацію в галузі охорони здоров'я: сучасні стратегії діагностики, клінічного ведення та профілактики. Комплексний підхід до контролю висококонтагіозних захворювань та вірусних геморагічних лихоманок у сучасних умовах	3	2		1
5.	Тема 5. Захворювання, будь-яка подія за участю яких завжди оцінюється як надзвичайна (холера, чума, геморагічна лихоманка Ебола, геморагічна	4		2	2

	лихоманка Марбург, лихоманка Ласса, лихоманка Західного Нілу): актуальні проблеми діагностики, перебігу та профілактики				
6.	Тема 6. Захворювання, випадки виникнення яких можуть мати серйозний вплив на здоров'я населення (натуральна віспа, поліомієліт, високопатогенний пташиний грип, важкий гострий респираторний синдром): актуальні проблеми діагностики, перебігу та профілактики	4		2	2
7.	Тема 7. Актуальні аспекти діагностики та профілактики COVID-19 та інших особливо небезпечних інфекцій, що становлять міжнародну загрозу.	6	2	2	2
8.	Тема 8. Організація системи інфекційного контролю та біобезпеки в закладах охорони здоров'я - алгоритми роботи та стандарти захисту персоналу в осередках особливо небезпечних інфекцій. Профілактика поширення особливо небезпечних інфекцій і міжнародні медико-санітарні правила.	4	2		2
	Разом із змістовним модулем	43	10	10	23
Аудиторне навантаження становить 66,6%, СРС– 33,3%.					
	Залік	2			2
	Разом за дисципліну	45	10	10	25

5. Теми лекцій

№ п/п	Тема	Кількість годин
1.	Чинники сезонних алергічних захворювань, їх типи, періодичність, їх зміни у часі та фактори, що ці зміни обумовлюють. Основні групи сезонних алергенів довкілля.	2
2.	Особливості географічного поширення, прояви, перехресні реакції, сучасні можливості діагностики та профілактика сезонних алергічних захворювань. Алергопрогноз та інші e-health сервіси, сучасний стан та перспективи розвитку.	2
3.	Особливо небезпечні інфекції та події, що становлять надзвичайну ситуацію в галузі охорони здоров'я: сучасні стратегії діагностики, клінічного ведення та профілактики. Комплексний підхід до контролю висококонтагіозних захворювань та вірусних геморагічних лихоманок у сучасних умовах	2
4.	Актуальні аспекти діагностики та профілактики COVID-19 та інших особливо небезпечних інфекцій, що становлять міжнародну загрозу.	2
5.	Організація системи інфекційного контролю та біобезпеки в закладах охорони здоров'я - алгоритми роботи та стандарти захисту персоналу в осередках особливо небезпечних інфекцій. Профілактика поширення особливо небезпечних інфекцій і міжнародні медико-санітарні правила.	2

	Всього	10
--	---------------	-----------

6. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Особливості сезонних алергічних захворювань, викликаних компонентами біоаерозолі. Сучасні можливості діагностики та профілактики сезонних алергічних захворювань. Алергопрогноз та інші e-health сервіси, сучасний стан та перспективи розвитку.	2
2.	Основні групи сезонних алергенів довкілля. Алергени дерев, їх групи, морфологічні особливості. Алергени злаків, їх морфологічні особливості. Алергени бур'янів їх групи, особливості морфології та сезонність. Алергени грибів, їх групи, особливості поширення та впливу на організм сенсibiliзованих осіб.	2
3.	Захворювання, будь-яка подія за участю яких завжди оцінюється як надзвичайна (холера, чума, геморагічна лихоманка Ебола, геморагічна лихоманка Марбург, лихоманка Ласса, лихоманка Західного Нілу): актуальні проблеми діагностики, перебігу та профілактики	2
4.	Захворювання, випадки виникнення яких можуть мати серйозний вплив на здоров'я населення (натуральна віспа, поліомієліт, високопатогенний пташиний грип, важкий гострий респираторний синдром): актуальні проблеми діагностики, перебігу та профілактики	2
5.	Захворювання, випадки яких потенційно мають міжнародне значення (геморагічні лихоманки тощо), та COVID-19: актуальні проблеми діагностики, перебігу та профілактики <i>Залікове заняття з навчальної дисципліни "Профілактика сезонних (алергічних, респираторних тощо) захворювань та захворювань, які регулюються міжнародними медико-соціальними правилами"</i>	2
	Всього	10

7. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Чинники сезонних алергічних захворювань, їх типи, періодичність, її зміни у часі та фактори, що ці зміни обумовлюють.	1
2.	Особливості сезонних алергічних захворювань, викликаних компонентами біоаерозолі	1
3.	Основні групи сезонних алергенів довкілля. Алергени дерев, їх групи, морфологічні особливості.	2
4.	Основні групи сезонних алергенів довкілля. Алергени злаків, їх морфологічні особливості.	2
5.	Основні групи сезонних алергенів довкілля. Алергени бур'янів їх групи, особливості морфології та сезонність.	2
6.	Основні групи сезонних алергенів довкілля. Алергени грибів, їх групи, особливості поширення та впливу на організм сенсibiliзованих осіб.	2
8.	Перехресна реактивність пилоквих та харчових алергенів. Причини виникнення, методи діагностики, профілактика.	2
9.	Сучасні можливості діагностики та профілактики сезонних	2

	алергічних захворювань. Алергопрогноз та інші e-health сервіси, сучасний стан та перспективи розвитку.	
10.	Протиепідемічні заходи в закладах охорони здоров'я. Захист персоналу під час роботи в вогнищі висококонтагіозних особливо небезпечних інфекційних захворювань. COVID-19 актуальні проблеми діагностики, перебігу та профілактики	2
11.	Особливо небезпечні захворювання та висококонтагіозні вірусні інфекції як глобальний виклик. Профілактика поширення особливо небезпечних інфекцій і міжнародні медико-санітарні правила.	3
12.	Захворювання, будь-яка подія за участю яких завжди оцінюється як надзвичайна (холера, чума, геморагічна лихоманка Ебола, геморагічна лихоманка Марбург, лихоманка Ласса, лихоманка Західного Нілу): актуальні проблеми діагностики, перебігу та профілактики	2
13.	Захворювання, випадки виникнення яких можуть мати серйозний вплив на здоров'я населення (натуральна віспа, поліомієліт, високопатогенний пташиний грип, важкий гострий респираторний синдром): актуальні проблеми діагностики, перебігу та профілактики	2
14.	Підготовка до заліку	2
	Всього	25

8. Індивідуальні завдання.

Проведення лабораторних, інструментальних та тестових наукових досліджень, підготовка доповідей на засіданнях наукових конференцій, підготовка наукових статей, раціоналізаторських пропозиції, патентів, методичних рекомендацій, інформаційних листів, галузевих нововведень. Рекомендовані теми для наукових доповідей.

1. Аеробіологічний моніторинг як інструмент прецизійної медицини: методологія та валідація даних.
2. Молекулярний профіль сенсibilізації до пилку рослин родини *Asteraceae*: регіональні особливості.
3. Вплив атмосферних забруднювачів на експресію алергенних білків у пилкових зернах.
4. Еволюційна консервативність паналергенів (профіліни, полальцини): механізми виникнення перехресних реакцій.
5. Роль епігенетичних факторів у формуванні сезонної алергічної відповіді у дітей.
6. Порівняльна морфологія та протеоміка пилку злакових трав (*Poaceae*) різних кліматичних зон.
7. Грибкова алергія: роль спорового складу повітря у розвитку рефрактерної бронхіальної астми.
8. Інноваційні методи екстракції та стандартизації алергенів для діагностичних систем *in vitro*.
9. Динаміка біологічного забруднення повітря під впливом глобального потепління: прогноз на наступні десятиліття.
10. Імунологічні механізми «грозової астми» (Thunderstorm Asthma): роль осмотичного шоку пилкових зерен.
11. Використання штучного інтелекту та Big Data для створення індивідуальних календарів палінації.
12. Біосенсори для детекції алергенів у реальному часі: сучасний стан розробок.
13. Фармакоеконічний аналіз впровадження АСІТ (алерген-специфічної імунотерапії) у державні протоколи.
14. Дистанційний моніторинг симптомів (mHealth) як інструмент контролю терапії полінозів.
15. Розробка та валідація мобільних застосунків для прогнозування якості повітря.
16. Математичне моделювання поширення висококонтагіозних інфекцій у мегаполісах.
17. Генетична мінливість вірусу SARS-CoV-2 та її вплив на ефективність вакцинних препаратів.

18. Зоонозний перехід вірусів (Spillover event): аналіз ризиків виникнення нових пандемій.
19. Еволюція системи ММСП ВООЗ у відповідь на виклики XXI століття.
20. Молекулярна епідеміологія геморагічних лихоманок: філогенетичний аналіз штамів.
21. Роль мігруючих птахів у глобальному поширенні високопатогенного грипу (H5N1).
22. Антибіотикорезистентність збудників особливо небезпечних бактеріальних інфекцій (чума, холера).
23. Біоінформатичний аналіз вірулентності вірусів Ебола та Марбург.
24. Удосконалення алгоритмів біобезпеки в лабораторіях BSL-3 та BSL-4.
25. Проблеми специфічної профілактики (вакцинації) у вогнищах інфекцій з високим індексом контагіозності.
26. Психологічні та соціальні аспекти карантинних обмежень: аналіз досвіду пандемії COVID-19.
27. Методи дезінфекції та деконтамінації повітряного середовища в закладах охорони здоров'я.
28. Вертикальна та горизонтальна передача арбовірусних інфекцій: механізми та профілактика.
29. Клініко-лабораторні паралелі при диференційній діагностиці ГРВІ та сезонної алергії.
30. Стратегії "One Health" (Єдине здоров'я) у профілактиці антропозоонозів.

9. Завдання для самостійної роботи

Завдання для самостійної роботи регламентовані планом проведення самостійної роботи і передбачають самостійне оволодіння або засвоєння провідних методів досліджень відповідно до основних модулів навчальної дисципліни "Профілактика сезонних захворювань та захворювань, які регулюються міжнародними медико-соціальними правилами".

10. Форма і методи навчання

Форма навчання: денна. В умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій або надзвичайного стану (особливого періоду) форма здобуття освіти встановлюється згідно рішень органів виконавчої влади, ВЦА, місцевого органу управління освіти та Вінницького національного медичного університету для створення безпечного освітнього середовища.

Традиційні методи навчання: словесні; наочні; практичні.

Словесні: Методи навчально-пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний метод, репродуктивний метод, метод проблемного викладу, частково-пошуковий або евристичний метод, дослідницький метод.

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності: індуктивні і дедуктивні методи навчання, методи стимулювання і мотивації навчання.

Методи контролю як методи навчання (контролю з боку викладача, самоконтролю, взаємоконтролю, самокорекції, взаємокорекції).

Практичні.

- 1) конспектування лекцій,
- 2) опрацювання навчального змісту за темами на практичних заняттях,
- 3) підготовка та виступи з доповідями.

Методи контролю як методи навчання (контролю з боку викладача, самоконтролю, взаємоконтролю, самокорекції, взаємокорекції).

11. Методи контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль здійснюється у ході вивчення конкретної теми на кожному практичному занятті для визначення рівня сформованості окремої навички або вміння, якості засвоєння певної порції навчального матеріалу шляхом спостереження за навчально-пізнавальною діяльністю на заняттях, усного опитування, письмового контролю знань і умінь за допомогою письмових робіт (письмові відповіді на питання, вирішення ситуативних задач), дискусій, рольових ігор з теми заняття та тестового контролю з використанням набору стандартизованих завдань. Знання студента з теми та певного розділу оцінюють традиційною оцінкою згідно чинного положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни проводиться у вигляді заліку відповідно до Основних положень організації освітнього процесу у ВНМУ.

Критерії оцінювання засвоєння теоретичних знань та виконання практичних навичок під час поточного та підсумкового контролю

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю

Основні критерії:

- Правильність, повнота та обсяг знань, їх точність;
- Якість відповіді здобувача освіти (обґрунтування, грамотність, чіткість)
- Навички використання теоретичних знань та вмій.

Критерії оцінювання під час практичних занять:

Оцінка «відмінно» ставиться у випадку, коли аспірант знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та змістовні відповіді без будь-яких підказок; викладає матеріал без помилок і похибок; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує інноваційні ідеї.

Оцінка «добре» ставиться за умови, коли аспірант знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання аспірант відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачуючи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка «задовільно» ставиться аспірантові на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Аспірант спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою підказок; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачуючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка «незадовільно» ставиться, коли аспірант не володіє обов'язковим мінімумом знань з програмного матеріалу та практичними навичками, відповідь не має конкретного характеру та жодної правильної думки або дає лише приблизну відповідь на одне-два запитання.

Оцінювання самостійної роботи здобувача освіти

Самостійна робота аспіранта оцінюється під час проведення підсумкового заняття шляхом усного опитування з тем, які не ввійшли до плану аудиторних занять. Оцінювання підготовлених повідомлень, презентацій з обраної теми здійснюється традиційною оцінкою

Оцінка «відмінно» виставляється аспіранту, який глибоко і всебічно розкрив проблему, логічно виклав основні питання, навів приклади із сучасних інформаційних джерел. Він уміє пов'язати матеріал даної теми з вивченими раніше розділами, що свідчить здатність аналізувати вивчений матеріал, а також чітко демонструє значення засвоєних теоретичних знань для практичної медицини.

Оцінка «добре» виставляється аспіранту, який знає і добре володіє теоретичним матеріалом, змістовно розкрив основні питання теми та її значення, але при цьому не виходив за межі посібника, методичних рекомендацій.

Оцінка «задовільно» виставляється аспіранту, який розкрив базові поняття та визначення з рекомендованої теми, але не розкрив її повністю, не розуміє медичних аспектів теми, не може пов'язати теоретичний матеріал із практикою.

Оцінка «незадовільно» виставляється, якщо робота не виконана.

Оцінювання індивідуальної роботи здобувача освіти

Здійснюється на підставі виконання індивідуальних завдань, інструментальних та тестових наукових досліджень, підготовки доповідей на засіданнях наукових конференцій, підготовка наукових статей, раціоналізаторських пропозиції, патентів, методичних рекомендацій, інформаційних листів, галузевих нововведень. В залежності від складності та важливості

індивідуальної роботи студенту нараховують бали від 6 до 12.

Оцінювання усної відповіді під час підсумкового контролю

На останньому занятті для узагальнення результатів навчання та знань здобувача освіти проводиться залікове заняття, оцінку за яке аспірант отримує за чотирибальною шкалою “Відмінно”, “Добре”, “Задовільно”, “Незадовільно” і яка враховується у поточну успішність аспіранта. Проте, при отриманні оцінки “Незадовільно”, або коли аспірант не відвідав лекційний курс результати навчання не можна зарахувати.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни проводиться у вигляді заліку після вивчення дисципліни на 1 році навчання в 2 семестрі.

12. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Нарахування балів за дисципліну проводять згідно чинного положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова шляхом конвертації середньої арифметичної оцінки поточної успішності здобувача освіти за універсальною 200-бальною шкалою. До нарахованих балів за поточну успішність додаються індивідуальні бали (за умови їх зарахування на підставі успішного виконання індивідуальних завдань).

Нарахування індивідуальних балів здійснюють на підставі Положення про організацію навчального процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач освіти після засвоєння дисципліни, – 200 балів. **Мінімальна кількість балів** становить 122 бали.

Результати складання аспірантом заліку фіксуються у відомості успішності із зазначеною кількістю балів та відміткою «зараховано» або «незараховано». Здобувачу освіти не зараховують дисципліну, якщо кількість отриманих балів менше 122, або вивчення дисципліни виконано в неповному обсязі, про що свідчить академічна заборгованість.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
180-200	A	зараховано
170-179,99	B	
160-169,99	C	
141-159,99	D	
122-140,99	E	
0-121,99	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Зміст підготовки фахівців зумовлюється системою розроблених в університеті та узгоджених в установленому порядку навчально-методичних документів зі спеціальності (навчально-методичний комплекс спеціальності – НМКС) та з окремих дисциплін (навчально-методичний комплекс дисципліни – НМКД).

НМКС включає: концепцію підготовки фахівців; стандарти вищої освіти; робочі навчальні програми дисциплін.

НМКД включає: примірну програму навчальної дисципліни, робочу навчальну програму дисципліни; плани практичних занять; завдання для самостійної роботи студентів; систему контролю знань (перелік питань до заліку, критерії оцінки, регламент проведення заліку з дисципліни); перелік програмних питань; список рекомендованої літератури; матеріали методичного забезпечення (методичні вказівки до практичних занять тощо); інструкції до

використання технічних засобів навчання.

14. Рекомендована література.

Основна література:

Сезонні алергічні захворювання та аеробіологія

1. Алергологія: підручник / за ред. Ю. І. Феценка, Л. В. Забродської. — Київ: «Здоров'я», 2020. — 452 с.
2. Діагностика та лікування алергічного риніту: методичні рекомендації МОЗ України / С. В. Зайков та ін. — Київ, 2021.
3. Зайков С. В. Пилкова алергія: актуальні питання діагностики та лікування // *Астма та алергія*. — 2020. — №2.
4. Клінічна імунологія та алергологія: підручник / Г. М. Драннік. — К.: «Медицина», 2018.
5. Міжнародний консенсус (ARIA) щодо лікування алергічного риніту: адаптована настанова для України. — 2020.
6. Особливості морфології пилкових зерен злаків та бур'янів України: атлас-довідник для лікарів / уклад. В. В. Родінкова. — Вінниця, 2019.
7. Перехресна реактивність алергенів: посібник для лікарів-алергологів / за ред. О. М. Рекалової. — К., 2021.
8. Попович В. І. Клінічна аеробіологія: вплив компонентів біоаерозоллю на слизову оболонку дихальних шляхів // *Ринологія*. — 2021. — №1.
9. Родінкова В. В. Сезонність пилкування рослин в різних регіонах України та алергопрогноз // *Довкілля та здоров'я*. — 2022.
10. Сучасні методи молекулярної алергодіагностики: навчальний посібник для аспірантів / Пухлик Б. М. — Вінниця, 2022.
11. Харчова алергія та перехресні реакції: клінічні настанови / Дитятковська Є. М. — Дніпро, 2021.

ММСП та особливо небезпечні інфекції

12. Міжнародні медико-санітарні правила (2005): Третє видання. — ВООЗ (укр. переклад), 2016.
13. Інфекційні хвороби: підручник / за ред. О. А. Голубовської. — 4-те вид. — К.: ВСВ «Медицина», 2022.
14. Епідеміологія: підручник / Н. О. Виноград та ін. — Вінниця: Нова Книга, 2021.
15. Закон України «Про систему громадського здоров'я» від 06.09.2022 № 2573-ІХ.
16. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» (поточна редакція).
17. Андрейчин М. А. Особливо небезпечні інфекції: підручник для медичних ЗВО. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2020.
18. Вовк А. Д. Геморагічні лихоманки: клініка, діагностика, профілактика // *Інфекційні хвороби*. — 2021.
19. Динаміка пандемії COVID-19 в Україні: аналітична доповідь / Центр громадського здоров'я МОЗ України. — 2023.
20. Колеснікова І. П. Епідеміологічний нагляд за зоонозами в контексті ММСП // *Профілактична медицина*. — 2020.
21. Настанова з профілактики поліомієліту в Україні: нормативні документи МОЗ. — К., 2022.
22. Пташиний грип: ризики та заходи контролю: збірник наукових праць / за ред. В. Ф. Марієвського. — К., 2019.
23. Профілактика холери в сучасних умовах: навчально-методичний посібник. — Одеса: УНДІ протичумний інститут, 2022.
24. Чехун В. Ф. Біологічна безпека та біологічний захист в Україні. — К.: Наукова думка, 2018.
25. Ширококов В. П. Медична мікробіологія, вірусологія та імунологія: підручник. — Вінниця: Нова Книга, 2021.

Додаткова література

1. Алергопрогноз та e-health: використання мобільних додатків для моніторингу пацієнтів з полінозом // *Медичні технології*. — 2022.
2. Бережнов С. П. Глобальна стратегія ВООЗ з профілактики грипу. — 2019.
3. Виноград Н. О. Епідеміологічна безпека при виникненні НС міжнародного значення. — 2021.
4. Гавриш Н. М. Роль грибкових алергенів у розвитку професійних захворювань. — К., 2020.
5. Гунченко Ю. П. Еволюція нормативного регулювання ММСП-2005. — 2019.
6. Держсанепідслужба України. Інструкції щодо дій при виявленні хворого на чуму. — 2021.
7. Комісаренко С. В. Світова пандемія COVID-19. — К.: Наукова думка, 2020.
8. Марієвський В. Ф. Моніторинг ризиків лихоманки Західного Нілу в Україні. — 2022.
9. Наказ МОЗ № 2189 «Про затвердження Порядку епідеміологічного нагляду за грипом та ГРВІ».
10. Наказ МОЗ № 1126 «Про затвердження Порядку ведення обліку надзвичайних ситуацій у сфері ОЗ».
11. Пухлик Б. М. Поліноз: посібник для сімейного лікаря. — 2018.
12. Родінкова В. В. Алергенні властивості амброзії та циклічність її поширення. — 2021.
13. Скалецький Ю. М. Моніторинг біозагроз у системі національної безпеки. — 2020.
14. Уроки пандемії COVID-19 для майбутньої готовності: звіт ВООЗ. — 2023.
15. Харчові алергії та оральний алергічний синдром: методичні розробки. — К., 2019.
16. Чума: сучасний стан проблеми в країнах Причорномор'я. — Одеса, 2021.
17. EAACI. European Survey on Pollen and Spore Monitoring (укр. резюме). — 2022.
18. ECDC. Рекомендації щодо боротьби з екзотичними лихоманками в Європі. — 2023.
19. WHO. Laboratory biosafety manual. 4th ed (укр. огляд). — 2020.
20. UNICEF. Рекомендації з комунікації під час спалахів інфекцій. — 2021.

Інтернет-ресурси

1. World Health Organization (WHO) — <https://www.who.int> (Офіційні звіти та протоколи ММСП).
2. Centers for Disease Control and Prevention (CDC) — <https://www.cdc.gov> (Найбільша база епідеміологічних даних).
3. European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC) — <https://www.ecdc.europa.eu> (Сезонні звіти по Європі).
4. Міністерство охорони здоров'я України (МОЗ) — <https://moz.gov.ua> (Нормативна база).
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України (ЦГЗ) — <https://phc.org.ua> (Статистика та рекомендації).
6. The Lancet Infectious Diseases — <https://www.thelancet.com/journals/laninf> (Актуальні наукові публікації).
7. PubMed / MEDLINE — <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov> (Пошук наукових статей).
8. GISAID — <https://www.gisaid.org> (Дані геномного нагляду за вірусами грипу та COVID-19).
9. Cochrane Library — <https://www.cochranelibrary.com> (Доказова медицина в профілактиці).
10. HealthMap — <https://healthmap.org> (Інтерактивний моніторинг спалахів хвороб у реальному часі).